

O KOMINÍKOVÍ

Jiří Wolker

Kominík nenosí jenom žebřík a černou tvář. Kominík nosí také štěstí. To vědí všichni lidé a hlavně ti, co mají knoflíky u kabátu. Když jde kolem, honem se za něj chytí a myslí si na to, po čem touží. A skutečně se jim to vyplní, protože lidé dělají tak už odedávna a budou tak dělat, pokud kominíci budou chodit po ulicích. Kdyby to nebyla pravda — jistě by to nedělali.

Tak vidíte: všichni lidé mohou být po svém šťastni. Potřebují k tomu jen knoflík a kominíka.

To dobře věděl Jeník, malý sirotek. Protože byl chudáček, žijící den ze dne na dlažbě předměstí, měl mnoho krásných přání. Mohl toužit po rohlíku, po lístku na kolotoč, po zemřelé mamince nebo po jablíčku, které prodávaly paňmámy v ošátkách na náměstí svatého Jakuba. Protože nic neměl, míra jeho štěstí byla veliká.

Ale byla tu jedna veliká chyba: malý Jeník neměl u svého roztrhaného kabátku a u roztřepaných kalhot

ani jeden knoflík. Kalhoty i kabát dostal od dobrých lidí, ale to víte, že ani dobří lidé nedávají své nejlepší. Proto, když je od nich dostal darem, byly už řádně ošuntělé a všechny knoflíky byly pryč. Dobrodinci, kteří mu šaty dali, si nemyslili, že by tak malý chlapec potřeboval knoflíky. Stačilo, že přikryli jeho nahotu. Také Jeníkovi zprvu ani nenapadlo — že by se jeho šatům něčeho nedostávalo. Teprve když zvěděl tajemství o kominíku, knoflíku a štěstí, smutně si pomyslnil:

„Já nemohu být šťasten, protože nemám žádný knoflík.“

Rmoutilo ho to velice, protože si přál být šťasten. A kdo by si toho také nepřál! Od té doby nemyslnil na nic jiného, než na to, jak by získal nějaký knoflík. Pro ostatní děti to není nic těžkého, ale pro Jeníka to byla práce nemalá. S knoflíkem bývá vždycky spojen nějaký tatínek, který jej kupuje, a nějaká maminka, která jej přišívá. A tyto dva předpoklady Jeníkovi naprosto chyběly.

Jeník si chtěl knoflíky vydělati. Nosil jedné paní vodu do pátého patra, druhé zase vozil uhlí v malém vozíčku s huňatým psem, chodil do dědiny pro mléko a vůbec dělal, co dovede chlapec v jeho stáří.

Ale na knoflík si peněz přece nevydělal. Lidé si mysleli: nač dávat tak malému chlapci peníze, kterým nerozumí a jež by nejspíše jen promlsal. Dáme mu raději něco k jídlu — to mu lépe poslouží.

A dávali mu. Tu chleba, tu sýr, tu talíř polévky nebo nějaké zbytky od oběda. Jeník pak, když se najedl, upadal do takové blaženosti, že zapomínal i na knoflíky a věřil, že si své štěstí dobude bez něho.

Když však večer řádně vytrávil a neměl v kapse nic než hlad, tu mu vyprchala všechna sebedůvěra, všechna síla; toužený knoflík mu počal tančit před očima i se všemi zázračnými vlastnostmi. Zvláště když šel kolem knoflíkářského krámu, kde byly za výkladem celé hromady různých knoflíků. Tu byly vojenské, tu zase ci-

vilní. Jedny celé zlaté s krásnými vyrytými písmeny, jiné námořnické s namodralým leskem moře. Na některých byly čtyři viditelné dírky, na jiných byly dírky ukryty pod lesklým kovovým pláštěm. Nade všemi zářila řada velkých perleťových knoflíků, které přitahovaly Jeníkovy oči jako magnety.

Tyto jistě přinášejí největší štěstí, myslil si Jeník, ale sotva kdy se na ně zmohu. Budou jistě notně drahé.

Přece však se na ně díval lačněji a lačněji, až jej paní v krámě zpozorovala, a nechápajíc jeho plápolavých očí, odehnala jej.

„Běž pryč, špinavý kluku! Nekouká ti z očí nic dobrého.“

Myslila, že jí chce něco ukrást, a Jeník zahanben odešel.

V noci potom, když spal v nadsklepni světničce na kusech hadrů s deseti ještě nešťastnějšími lidmi, perleťový knoflík i nepřejícná tvář prodavačky se vznášely v jeho snech.

Když tak dlouho a dlouho marně toužil, přihodilo se mu jedenkrát, že uviděl na ulici děvčátko, které mělo na kabátě právě onen krásný perleťový knoflík, který viděl v krámě. Ale nejen toho si povšiml Jeník; zpozoroval také, že krásný knoflík visí jen na nitce a že se brzy utrhne. Srdce se mu zachvělo při pomyslení, že by jej tak dívka mohla ztratit a on najít. To by byl konec jeho bolesti. Již zítra by mohl mít to, nač by si jen pomyslně.

Proto se nepozorovaně stočil za ní a sledoval ji. Po čem tolik toužil — to se také stalo. Právě když děvčátko vstupovalo do dveří nízkého domu, knoflík se utrhl a zůstal ležet na dlažbě, aniž to děvče zpozorovalo. Bylo to tuze nevšimavé děvčátko, když se uváží, že to byl jediný knoflík, který mělo, a že jeho ztrátou samo bylo zbaveno i všeho štěstí, které se na něj upínalo.

Jeník zajásal. Opatrně zvedl knoflík a držel jej v ruce.

Zazářil na slunci jako drahokam. Honem jej schoval do kapsy a ohlédl se.

Děvčátko zašlo a nic nepozorovalo.

Jeník zmizel za nejbližším rohem. Pozorně si knoflík odnesl domů. Svlékl si kabát a vypůjčil si jehlu. Niž vytáhl z hadrů, na nichž spával, a hned se dal do přišívání, aby byl hotov dříve, než se setmí.

Ale teď si na něco vzpomněl. Vzpomněl si na dívku, která někde pláče, protože ztratila krásný knoflík. Možná, že ani neví, co radostí mohla jím nabýti. Kdyby byla věděla, co dovede způsobit knoflík a kominík, jistě by byla opatrnější. Jednoho dne se to jistě doví. Ale knoflík už bude pryč. Možná, že už nikdy druhého nenabude, neboť těžko je nabýti knoflíku. Ztratila jej a on jej vzal. Vzal — ne našel. Měl by jí jej vrátit?

Ne, toho Jeník nedovedl, protože mnoho těžkých dní po něm toužil.

Až mi přinese knoflík štěstí, potom jí jej vrátím a třeba i něco k němu přidám, myslil si.

Ale najdu zase potom ji?

Ruce se mu trochu třásly, ale přišíval a přišíval.

Druhého dne vyšel s knoflíkem jako s hvězdou. Zdálo se mu však, že by lidé příliš na něho civěli, kdyby knoflík jen tak beze všeho spatřili na jeho rozbitém kabátě. Proto si jej zaclánil trochu rukou. Báł se taky, aby nepotkal včerejší děvčátko.

Chodil, chodil a hledal kominíka. Přemýšlel také o tom, co by si měl přát. Rozhodl se pro zlatý zámek na skleněné hoře a pomeranč.

K poledni spatřil kominíka. Byl černý jako mouřenín, jen oči měl modré jako fialky. Honem stočil krok na chodník, po němž kominík šel, a pevněji stiskl knoflík.

Srdce se mu rozbušilo jako zvon.

Kominík se přibližoval.

Šel klidně a usmíval se.